

YAŞAM DOLU YAĞMUR ORMANLARI

Hava sıcak ve nemli. Gökyüzü bulutlarla kaplı, neredeyse her gün olduğu gibi yine yağmur yağıyor. Rengârenk kuşlar daldan dala uçuyor, dev kelebekler çiçekten çiçeğe konuyor. Sizce neredeyiz? Bu yazımızda gezegenimizin en önemli yaşam alanlarından birinde, yağmur ormanlarındayız!

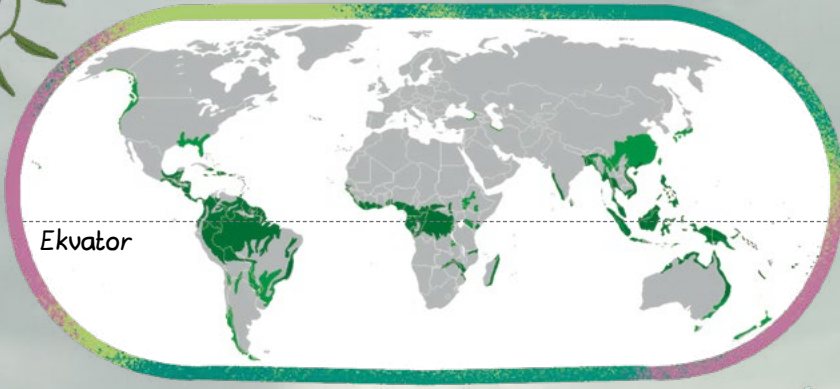
Merhaba, ben tukan.
Bana ve sayısız canlı türüne
yuva olan yağmur ormanlarına
hoş geldiniz! Hazırsanız yağmur
ormanlarını tanımaya
başlayalım.

Yağmur ormanları gezegenimizin en eski yaşam alanlarından biri olarak kabul ediliyor. Bu ormanların, dinazorların yeryüzünde dolaştığı dönemlerden bu yana var olduğu düşünülüyor. Dünyanın en fazla yağış alan ve en yoğun bitki örtüsüne sahip olan bu ormanlar Antarktika dışında her kıtada görülüyor.

Yağmur ormanlarında bir yağmur damlasının ağaçların sık yapraklarından geçerek yere ulaşması 10 dakika sürebilir.

Yağmur ormanları Dünya için çok değerli. Yeryüzündeki kıtaların yalnızca yüzde 6'sını kaplayan bu ormanlarda, karalardaki tüm fotosentezin yaklaşık üçte biri gerçekleşiyor. İşte bu nedenle yağmur ormanlarına "Dünya'nın akciğerleri" deniyor. Diğer yandan, yağmur ormanları yüksek miktarda karbondioksit tutarak Dünya'nın aşırı ısınmasını engelliyor.

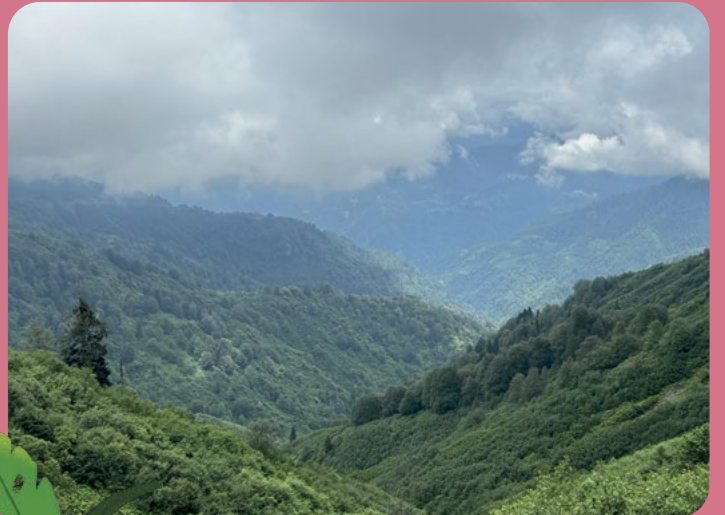
- Ilıman Yağmur Ormanları
- Tropikal Yağmur Ormanları

Tropikal ve ılıman olmak üzere başlıca iki tür yağmur ormanı bulunuyor. Tropikal yağmur ormanları Ekvator'a yakın bölgelerde yer alıyor. Bu ormanlarda hava yıl boyunca sıcak ve nemli, mevsimsel değişiklikler fazla görülüyor. Sıcaklık ortalaması 25 ila 28 santigrat derece. Ilıman yağmur ormanlarıysa çoğunlukla Ekvator'dan uzak, görece daha serin kıyı ya da dağlık bölgelerde görülüyor. Bu ormanlarda sıcaklık 5 ila 20 santigrat derece.

Dünyanın en büyük yağmur ormanı, Güney Amerika'daki Amazon Yağmur Ormanları. Biliyor musunuz, ben de burada yaşıyorum. Büyük bölümü Brezilya sınırları içinde yer alan evim Peru, Kolombiya, Ekvator gibi birçok ülkeye uzanıyor.

Ülkemizin Doğu Karadeniz Bölgesi'nde de ılıman yağmur ormanları bulunuyor. Artvin'deki Camili Havzası'nı ziyaret ederek yağmur ormanlarında bir yürüyüşe çıkabilirsiniz. Muhteşem doğasıyla ilk UNESCO Biyosfer Rezerv Alanımız olan bu yer, biyolojik çeşitliliğin korunması amacıyla koruma altına alınmış.

Yağmur ormanları, dünyanın en zengin canlı çeşitliliğine sahip yaşam alanları. Öyle ki gezegenimizdeki bitki ve hayvan türlerinin yarısından fazlasına ev sahipliği yaparlar. Renk renk papağanlardan dev örümceklere ve kelebeklere, jaguarlardan kapibaralara ve tapirlere büyük küçük milyonlarca hayvana yuva olurlar. İşte yağmur ormanlarının sakinlerinden bazıları...

Buradaki böceği fark edebildiniz mi? Bir peygamberdevesi türü olan orkide mantısı tıpkı bir çiçek gibi görünür. Böylece üzerine konan böcekleri kolaylıkla avlar.

Güneydoğu Asya'nın yağmur ormanlarında yaşayan gergedan boynuzgagası, gagasının üzerindeki boynuz benzeri yapıyla oldukça dikkat çeker.

Biliyor musunuz, yağmur ormanlarında yaşayan türlerin çoğu henüz keşfedilmedi!

Dünyanın en büyük kemirgeni olan kapibara, suda ve su kenarlarında yaşar. Uzunluğu genellikle 1 metrenin üzerinde, kütlesi 50 kilogram civarındadır.

Kanat açıklığı 20 santimetreye ulaşabilen mavi morfo kelebeği dünyanın en büyük kelebeklerinden biridir.

Yağmur ormanları sayısız bitki türüne de ev sahipliği yapar. Dev ağaçlar güneş ışığına ulaşmak için âdeta yarışır. Boyu 100 metreyi aşan ağaçlar vardır. Liyan adı verilen sarmaşıklar ağaçlara dolanarak tepelere kadar uzanır. Eğrelti otları, orkideler, bambular, bromeliadlar, kapok ve palmye ağaçları yağmur ormanlarında yetişen diğer bitkiler arasındadır.

Kapok ağacının boyu 60 metreyi, gövdesinin çapı 5 metreyi bulabilir. İnanabiliyor musunuz, bu ağacın kökleri toprağın yüzeyinde 20 metreye kadar uzayabilir.

Liyanlar yağmur ormanlarının en bilinen bitkilerindendir. Ağaçların arasında uzayarak bir ağı oluşturur, hayvanların ormanda rahatlıkla gezmesini sağlarlar. Liyanların uzunluğu 100 metre civarındadır ancak bazı türlerinin uzunluğu 1.000 metreye ulaşabilir.

İlaçlarda kullanılan bitkilerin dörtte biri yağmur ormanlarından elde ediliyor.

Bromeliadların özel yapısı sayesinde yapraklarının ortasında su birikir. Oluşan havuzlar yağmur ormanlarındaki pek çok böceğe ve kurbağaya yuva olur, kimi zaman kuşlar ve diğer hayvanlar su içmek için bu havuzlara uğrar.

Rafflesia arnoldii, dünyanın en büyük çiçeğine sahip bitkisidir. Gövdesi, kökü ya da yaprakları olmayan bu çiçeğin çapı 1 metreye, kütlesi 10 kilograma ulaşabilir. Ancak bu çiçeği koklamak istemeyebilirsiniz! Çünkü büyüklüğü kadar çürümüş ete benzer kötü kokusuyla da ünlüdür.

Yağmur ormanlarında yetişen bitkilerin bazıları gıda olarak da tüketiliyor. Kakao ve kahve gibi bitkiler; vanilya ve karabiber gibi baharatlar; muz ve ananas gibi tropikal meyveler bu ormanlardan toplanarak dünyanın hemen hemen her yerine gönderiliyor. Günümüzde tropik meyvelerin bazıları ülkemizde de yetiştiriliyor.

Yağmur ormanları ne yazık ki küçülüyor! Tarım alanlarını genişletmek amacıyla ağaçların kesilmesi bunun sebeplerinden biri. Dünya'nın ve benim gibi çok sayıda canlının geleceği için bu ormanların korunması önemli.

Kakao bitkisinin çekirdekleri, başta çikolata olmak üzere sabun ve mum gibi pek çok ürünün üretiminde kullanılır.

Yağmur ormanlarında insanların yaşadığını da duymuş muydunuz? Binlerce yıldır insanlar bu ormanlarda hayatını sürdürüyor. Örneğin Amazon Yağmur Ormanları'nda 350 farklı topluluktan 30 milyonun üzerinde insanın yaşadığı düşünülüyor. Şaşılabilirsiniz ama bu topluluklardan bazıları dış dünyayla hiç iletişim kurmamış.

Endonezya'nın yağmur ormanlarındaki bazı insanlar harika mühendislikle tasarladıkları ağaç evlerde yaşıyor. Bu evlerin yerden yüksekliği 45 metreye ulaşabiliyor.

Amazon Yağmur Ormanları'nda yaşayan Kurripako topluluğundan oyun oynayan çocuklar

Gezegemize nefes olan yağmur ormanları birbirinden ilginç yönleriyle bize keşfedilecek daha pek çok şey vadediyor. Siz de isterseniz bu ormanlarla ilgili araştırma yaparak heyecan verici bilgiler edinebilirsiniz.